

augustus 2018 zomer

Het Lelieblad

Kwartaaluitgave IVN afdeling Zoetermeer e.o.

BELEEF DE NATUUR!

Van de redactie

Door Fred Baerveldt

Dit jaar viert IVN Zoetermeer zijn 40 jarig jubileum. In het vorige nummer van het Lelieblad is daar uitgebreid aandacht aan besteed. Maar het is nog steeds 2018 en daarom ook in dit nummer jubileumnieuws. Natuurlijk een verslag met foto's van de viering van het jubileum op kasteel Duivenvoorde. Daar blijft het niet bij, want ook de Natuurtuin bestaat 40 jaar en samen hebben de "jubilarissen", met medewerking van de gemeente, een feestelijke Westerparkdag georganiseerd. Ook van deze geslaagde dag een uitgebreid verslag in dit zomernummer.

Vergeet vooral niet het artikel van Hella van Driel te lezen. Zij zet zich in om in Zwitserland een met uitsterven bedreigde orchidee (Venus-schoentje) nieuw leven in te blazen. Heel bijzonder!

Er valt natuurlijk nog veel meer te lezen. Zoals een artikel over een "ingewikkelde" struik (de kornoelje!) en het presenteren van de IVN natuurkaart in Buytenhaghe.

Veel leesplezier!

Foto voorblad: Marco zet Ep Booneman en Tilly Kester in het zonnetje.

Beiden hadden een belangrijk aandeel in het organiseren van de Westerparkdag.

Fototentoonstelling in het Forum

Eén van de onderwerpen die uitgebreid aandacht trokken op de Westerparkdag was de gecombineerde fototentoonstelling over heden en verleden van de Natuurtuin in combinatie met ter plaatse gemaakte bruidsfoto's. Vanaf 10 september tot en met 15 september is deze tentoonstelling in licht gewijzigde samenstelling te zien in het Forum/de Bibliotheek aan het Stadhuisplein. Openingstijden, dagelijks van 8.00 tot 20.00 uur

De tentoonstelling die is samengesteld door Joke van de Veen, vrijwilligster van de Vrienden van de Natuurtuin Zoetermeer is onder meer mogelijk gemaakt door Foto Linthout.

3	Van de bestuursstafel
3	De leden bijeen
4	Bomen over bomen
6	Toespraak jubileumviering
8	Impressie 7e Westerparkdag
10	Column: Wie telt mee
11	Jubileumfeest Duivenvoorde
12	Anthura project Zwitserland
14	Presentatie natuurkaart Binnenpark
15	Agenda

Colofon

VOORZITTER:

Marco Lurks
Bachrode 8, 2717 AN Zoetermeer
079-3510523

SECRETARIS/PENNINGMEESTER:

Rob Schouten
Zuringvaart 21, 2724 VX Zoetermeer
079-3411828

SECRETARIS:

Vacature

REDACTIE:

Fred Baerveldt, Bert van der Burg,
Els van Venetië

REDACTIEADRES:

Koerberg 1, 2716 GC Zoetermeer
079-3210383 fred.baerveldt@gmail.com

LEDENADMINISTRATIE & WEBSITE:

Taco Slagter
079-3213659
Ledenadministratie:
taco@taco-slagter.nl

Website:

webmaster@ivnzoetermeer.nl

DRUKKER:

Editoo B.V. te Arnhem

www.ivnzoetermeer.nl info@ivnzoetermeer.nl

Van de bestuurstafel

Door Marco Lurks

Inmiddels is de zomer in volle glorie losgebarsten wat je het voorjaar bijna zou doen vergeten. En dat terwijl er in de lente juist mooie IVN activiteiten hebben plaatsgevonden. Verderop in het blad vind je een impressie van ons veertigjarig jubileum en de zevende editie van de Westerparkdag. Alle twee zeer geslaagde evenementen waarbij een kanttekening moet worden gemaakt. De beschikbare menskracht bij de voorbereiding en de uitvoering lieten te wensen over. Met name bij de Westerparkdag hebben we zwaar moeten leunen op de schouders van de Natuurtuin en de Gemeente. Nu is dit niet erg, samen ergens de schouders onder zetten is juist goed, maar de draagkracht dient wel evenredig te zijn. Bovendien moeten het binnen onze vereniging niet altijd maar weer dezelfde schouders zijn. Deze ontwikkeling is niet alleen van de laatste tijd; zo langzamerhand tekent zich een tendens af. Het hoge woord moet er uit: de draagen slagkracht van onze vereniging laat te wensen over.

Het bestuur heeft hierover gesproken en is van mening dat we ons goed moet beraden over de inhoud en de uitvoerbaarheid van het jaarplan voor 2019. Wij zullen daartoe de komende periode ideeën ontwikkelen en lijnen uitzetten die op de Gidsendag van 6 oktober zullen worden besproken. De uitkomsten daarvan zullen de contouren vormen van het jaarplan dat op 24 november ter besluitvorming aan de ALV zal worden voorgelegd.

Heb je zelf al ideeën wat we niet, anders of wel moeten doen; dan vernemen wij dat graag via de gebruikelijke kanalen. Onheilspellend, stilte voor de storm? Misschien, maar er kunnen ook leuke ideeën ontstaan. Zelf was ik bijvoorbeeld gecharmeerd van een spontaan idee afkomstig uit ons bestuur, om gewoon een tijd en plaats te communiceren waar gewandeld gaat worden en dan genieten van de natuurkennis van onze eigen aanwezige IVN'ers. Dit idee zou wellicht de band tussen onze leden kunnen versterken en mensen van buiten de vereniging kunnen enthousiasmeren. Enfin, voor nu wens ik je een goede voortzetting van de zomer.

De leden bijeen

Door Rob Schouten

Het is voor vele leden een noodzakelijk kwaad: vergaderen. Toch moet het twee keer per jaar, op de Algemene Ledenvergadering. En het is voor de leden een prima mogelijkheid om iets af te keuren of zelfs het bestuur naar huis te sturen. Maar dat gebeurde ook deze keer niet, op 2 mei 2018, op een bijzondere plek: de bovenverdieping van de Balijhoeve: het jaarverslag 2017 en financieel jaarverslag 2017 werden goedgekeurd, en het bestuur mocht, graag zelfs, blijven zitten.

Belangrijk onderwerp was de AVG, de Algemene Verordening Gegevensbescherming, een verordening die op 26 mei is ingegaan en, naast bedrijven, ook voor alle (vrijwilligers)organisaties van toepassing is. Al deze organisaties dienen aan de Europese privacyrichtlijn te voldoen ter bescherming van persoonsgegevens, die zij verwerken en beheren; dus ook IVN Zoetermeer. Heel wat organisaties tobben hiermee, om alles op tijd klaar te hebben. Gelukkig hebben wij Taco, die de richtlijn heeft bestudeerd en de verplichte Privacy Statement heeft opgesteld, die op onze website zal worden gepubliceerd.

Taco kreeg een speldje en een oorkonde: hij was 25 jaar lid van IVN Zoetermeer en hij werd bedankt voor het vele werk dat hij in deze jaren voor onze vereniging heeft verricht. Natuurlijk hopen we dat wij nog vele jaren van zijn kennis en ervaring gebruik kunnen maken.

Na de pauze vertelde Cor Noorman over de ontwikkelingen in de Groenzoom. Cor is beheerder van deze zoom, namens de Beheercombinatie De Groenzoom. Een heel boeiend en voor velen verrassend verhaal over een nieuw ontwikkelde groene zone, waar velen zeker een kijkje in gaan nemen.

Bomen over bomen

Door Marian Wesdijk

Een verwarrend verhaal....over kornoeljes. Wanneer je in de winter een 'rondje park' doet, vallen ze je al gauw op, struiken met van die mooie rode takken. Vlamvend rood als de zon er op schijnt. Nou dat zijn dan zeker kornoeljes! Maar ja, welke dan....want er zijn er zeker 3 die in de winter rood kleuren en de naamgeving is behoorlijk verwarrend.

Dat de rode kornoelje - *Cornus sanguinea* iets heeft wat rood is, spreekt voor zichzelf, *sanguinea* betekent rood als bloed. Deze soort is Europees.

En de witte kornoelje - *Cornus alba* afkomstig van China. *Alba* betekend wit, die heeft natuurlijk iets wits. Wat doet ie dan in dit rijtje!

Dan is er nog de canadese kornoelje - *Cornus sericea flaviramea*, die lijkt uiterlijk in de winter erg op de rode, maar later weer niet en toch wel....!

Van alle drie kleuren de jonge loten in de winter rood. De Witte kornoelje is het felste rood rondom de tak, logisch toch..... De rode en de canadese blozen alleen maar. Aan de zonkant rood en aan de schaduwkant zijn ze gelig groen. Alle drie bloeien ze met geligwitte bloemetjes, in platte schermen, vaak aan het eind van een tak, in de maanden april, mei en juni.

De witte kornoelje moet toch ergens iets wits hebben!? Klopt. Dat zijn de bessen, die zijn blauwachtig wit. Maar ja, je voelt het al...dat is bij de Canadese ook zo. In de winter zijn ze dus het eenvoudigst van elkaar te onderscheiden, kijk naar de takkleur. Bij de rode zijn de bessen zwart als ze rijp zijn, dat is dus een makkie.

Voor mensen zijn deze bessen niet eetbaar, vogels zijn er ook niet zo dol op.

En nu komt er eindelijk een kornoelje die je niet kunt verwarren met één van die andere, hè, hè! De gele kornoelje - *Cornus mas*. Heel vroeg in het jaar valt deze struik zeker op met zijn massa aan helder gele bloemschermpjes. Wolken van geel lijken het wel. Hij heet gele kornoelje en dat is duidelijk te zien als hij bloeit. Als de bloemetjes nog in knop zijn, zie je aan de kale takken telkens 2 bolletjes op een steeltje, tegenover elkaar. Dat hebben de andere soorten niet.

Die bloeien als ze blad hebben. In de herfst zit de struik vol met rode kersachtige vruchten. De vogels zijn er dol op. Deze vruchten zijn wel eetbaar voor de mensen, maar zo van de boom... dan trek je een zuur gezicht. Pas als ze op de grond gevallen zijn en er wat glazig uitzien, beginnen ze zoeter te worden. Je kunt er lekkere sap of jam van maken.

Kornoeljes zijn veel in parken en plantsoenen aangeplant voor hun sierwaarde, vooral in de winter zijn ze een blikvanger. Maar pas op, zet er geen in je tuin, want er zijn sterke woekeraars bij, die maken kabeltouwen van wortels en op elke knoop kan weer een nieuwe struik ontstaan. Nieuwere kweekvormen zijn wat rustiger van groei.

Kornoelje is nog soepeler dan de wilg. Men heeft het ook gekweekt, net als de wilg, om bezems van te maken en vlechtwerk. Fuiken werden ervan gevlochten en manden. Onder water blijft het langer goed dan de wilg.

In de bloemsierkunst worden de gekleurde takken ook toegepast, de rode en de gele kornoelje noemt men dat....de gele is dus... de canadese, die heeft gele tot geelgroene jonge loten in de loop van het jaar.

Het blijft verwarrend!

Onze tuin (vervolg)

Door Fred Baerveldt

Natuurlijk ontbreken in onze tuin niet de kruiden. Er bevindt zich onder meer lavas (maggiant), munt, citroenmelisse, rozemarijn, bieslook en salie. Over elke plant valt heel wat te vertellen. Ik wil het nu hebben over de salie en wel de echte salie (*Salvia officinalis*). Zij behoort tot de lipbloemenfamilie.

Salie is een veelgebruikt keukenkruid dat bovendien al vele eeuwen lang als geneeskrachtige plant wordt toegepast. Er zijn zo'n 500 soorten en variëteiten van deze plant. De echte salie is de meest gebruikte.

Het woord *salvia* is afgeleid van het Latijnse "*salvare*", dat "redden" betekent: salie werd als een zeer krachtig en veelzijdig geneesmiddel beschouwd.

De salieplant kan terugblikken op een indrukwekkend verleden want de Romeinen noemden haar "heilig kruid" (*Herba sacra*). Ik las dat de beroemde school uit Salerno, die eeuwenlang haar stemperl op de geneeskunde heeft gedrukt, van salie zei: "Hoe kan de mens die salie in zijn tuin kweekt, sterven?" Karel de Grote heeft zich als kruidenliefhebber ook bijzonder voor salie geïnteresseerd. Latere geslachten hebben van salie een geneeskruid gemaakt dat tegen de meest uiteenlopende ziekten werd aangewend. Van pest tot vrouwenkwalen. Een Engels spreekwoord uit die tijd zegt: "Wie in de meimaand salie zal eten, zal voor altijd door de dood worden vergeten". Ik vermoed dat hiervan geen bewijzen zijn.

Voordat de Chinese thee haar intrede in het westen deed werd er veel saliethee gedronken. In ons land is aan de reputatie van deze thee in

de 19de eeuw de nekslag toegediend door Potgieter. In het verhaal "Jan, Jannetje en hun jongste kind" beschrijft Potgieter aan de hand van een metafoor de geschiedenis van de Nederlanden, waarbij de ouders (Jan en Jannetje) staan voor het verleden (de Nederlandse Gouden Eeuw) waarop hun kind Jan Salie een lamclendige invloed uitoefent tot het moment waarop de familie met Jan Salie breekt en het herstel van Nederland kan beginnen. Nog steeds wordt een futloos iemand wel een Jansalie genoemd.

Na al deze wetenswaardigheden, nu wat aandacht voor de plant zelf. Salie is een vaste, heesterachtige plant die ca. 60 cm hoog kan worden en min of meer winterhard is. Alle delen van de plant ruiken lekker. Hartje zomer gaan de bleekblauwe tot lilakleurige bloemen open; dit gebeurt echter pas tijdens het tweede jaar.

Het aftreksel van salie zou goed zijn voor het bloed en het zou de zenuwen versterken. Ook zou de lotion van salie de conditie van huid en haar verbeteren. De bladeren leveren een beproefde gorgeldrank tegen keelpijn.

Salie is bij uitstek geschikt als kruid bij vette gerechten, zoals varkensvlees en eend. Een kleine hoeveelheid gehakte jonge salieblaadjes doet wonderen bij een salade.

Toespraak van Marco Lurks jubileumviering op Duivenvoorde

Beste natuurliefhebbers,

Het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie, afgekort IVN, werd in 1960 opgericht. Het kwam voort uit de 'Bond tegen Verontreiniging van Natuur en Stad', opgericht in 1939. Deze Bond had tot doel via 'natuurwachters' ongewenst gedrag van bezoekers in natuurgebieden te corrigeren.

De IVN-oprichters hadden nauwe betrekkingen met deze 'Bond', maar wilden in plaats van 'corrigeren' meer 'educatie bedrijven'. IVN-afdelingen ontstonden spoedig overal in het land. Zo is onze eigen afdeling in 1978 opgericht.

Uit het prachtige jubileumnummer van het Le-
lieblad heeft u kunnen vernemen dat er nog drie leden vanaf het eerste uur zijn. Dat zijn: Adrie van Heerden, Betsy van Meijgaarden en Tilly Kester. Door de jaren heen bestonden onze kernactiviteiten uit het organiseren van cursussen, excursies en kinderactiviteiten. Later zijn we ook zelf IVN natuurgidsen gaan opleiden en aan monitoring gaan doen. Veel goed werk voor de Zoetermeerse samenleving is in al die jaren tot stand gebracht. Hulde daarvoor!

Even extra aandacht voor Betsy: 40 jaar lid!

Ontstaan vanuit de bond tegen Verontreiniging van Natuur en Stad, gegroeid naar een vereniging voor Natuurbeschermingseducatie zijn we nu veertig jaar later toe aan een volgende stap. Een stap waarin vanuit de Natuurbeschermingseducatie een verband wordt gelegd met duurzaamheid. Landelijk is de stap al gezet door aan de statutaire naam Instituut voor natuurbeschermingseducatie het woordje duurzaamheid toe te voegen. En dat is bepaald niet zonder reden.

De natuur is in gevaar! De oceanen zijn vervuild, de landbouwgronden zijn verschaald, de ijskappen smelten en gletsjers trekken zich terug. Dit leidt tot een afnemende biodiversiteit, overstromingen en verdrogingen die hongersnoden teweeg brengen. We zijn op een punt aangeland dat we meer van de aarde vragen dan hij kan leveren.

In Nederland is de variatie in plant- en diersoorten nog maar 15 % van de situatie in 1900. In Europa is sprake van een afname van gemiddeld 50 %. Uit een Duits onderzoek bleek dat in nog geen dertig jaar het aantal insecten met 76 % is afgenomen. Ook uit Amerikaanse en Engelse onderzoeken blijkt dat het slecht gaat met de insecten.

Insecten zijn als kanaries in een mijn. Wanneer de kanaries in de mijn doodgaan, gaan ook de mensen in de mijn dood. Als het slecht gaat met de insecten, gaat het met de hele natuur slecht. Insecten (pissebedden, duizendpoten en wormen) zorgen voor een vruchtbare en levende bodem. Een goede bodem levert voeding aan planten en houdt water vast. Vliegende insecten zijn onmisbaar voor de zaadvorming van planten, inclusief onze voedselgewassen. Insecten zijn ook voedsel voor vogels en andere dieren. Als de insecten verdwijnen, volgen al snel de meeste amfibieën, reptielen, vogels, zoogdieren en bloeiende planten en uiteindelijk ook de mens.

De vraag is hoe wij als IVN de stap waarin Natuurbeschermingseducatie wordt gelinkt aan Duurzaamheid, gaan zetten. Hoe kunnen wij bijdragen aan het helpen herstellen van de balans tussen wat de mensen van de aarde vragen en wat de aarde kan leveren?

Het antwoord is simpel. Gedragsverandering van mensen begint van binnenuit, vanuit besef, intentie en verwondering. Door mensen de werking en het belang van de natuur op aarde uit te leggen kunnen wij mededogen en begrip bij de mensen kweken om de natuur en de aarde liefdevol tegemoet te treden en niet te overvragen.

U bent daarin ontzettend belangrijk. Door uw kennis over de natuur in te zetten in het licht van duurzaamheid kunt u een enorm belangrijke rol vervullen. U zou bijvoorbeeld mee kunnen helpen aan het "project Nederland" zoemt door bij de Zoetermeerse supermarkten voorlichting te geven over bestuiving en gewassen. Wist u dat 75% van onze voedselgewassen afhankelijk is van bestuiving door insecten. Wat voor insecten zijn dat, waarom doen ze dat, hoe zien eruit. Enfin genoeg om over te vertellen. Zo zijn er vele andere projecten in samenwerking met andere natuur- en milieuorganisaties te bedenken.

Graag wil ik afsluiten met een dankwoord aan alle leden, donateurs en huisgenoten. Jullie enthousiasme en tomeloze inzet voor de natuur-educatie zijn de reden voor deze feestelijke dag. Namens het bestuur wil ik jullie daarvoor hartelijk bedanken. Bij deze breng ik een toast uit op jullie, harder nodig dan ooit voor de stap naar duurzaamheid. Proost !

Ledenadministratie

Door Taco Slagter

We verwelkomen:

Dhr. Bernhart, M.W. (Fred)
Mevr. Bernhart-Noordam, I. (Ina)
Dhr. Gaag, D.O. van der (Dolf)
Mevr. Berg, D.M. van den (Djoline)
Mevr. Boer, R. de (Remonne)
Mevr. Garone, L. (Laura)
Mevr. Jaspers, C.J. (Klaartje)
Mevr. Voskamp, I. (Ingrid)
Dhr. Atari, R. (Raed)

We namen afscheid van:

Mevr. Berg, N. van den (Nienke)
Dhr. Franken, B. (Beer)
Dhr. Groot, Y.G. (Yoeri)
Mevr. Spruijt-van Vuuren, A.P.G. (Sandra)

Wandelen begint bij Van Herwijnen

Groot assortiment kleding en
schoenen voor dames en heren

**van
Herwijnen**
walking & outdoor

Dorpsstraat 66 - Zoetermeer - (079) 3163551
herwijnenzoetermeer.nl

 Deelnemer
Dorpspas

Impressie van de 7e Westerparkdag

Door Marina Lurks

Het beloofde vooraf een schitterende, zonnige dag te worden en dat werd het ook! Altijd fijn als de zon schijnt; zeker op deze feestelijke dag, waarbij de Natuurtuin en IVN, afdeling Zoetermeer beide hun 40-jarig jubileum vierden.

Al in de vroege uurtjes werden de ruim 20 kramen opgezet en verdeeld over de bijna 40 deelnemers die vanaf 10.00 uur binnendruppelden. Ook werden de grote tenten geplaatst en daarmee hadden de deelnemers voldoende tijd om hun stand in te richten.

Om 12.00 uur vond namelijk de feestelijke opening plaats. Het 5e Zoetermeerse watertappunt werd door Dunea aangeboden aan de gemeente Zoetermeer. Na de openingswoorden van Ad de Waal Malefijt (Dunea), Robin Paalvast (wethouder gemeente Zoetermeer) en Marco Lurks (voorzitter IVN Zoetermeer) en tijdens het tappen van een aantal glazen water en een toast, ging de 7e Westerparkdag van start.

Voor deze editie van de Westerparkdag waren veel nieuwe deelnemers uitgenodigd op het gebied van duurzaamheid en sociale activering. Naast de bekende natuur- en milieuorganisaties uit Zoetermeer en omgeving, was de Ambachtenwerkplaats (Piëzo) aanwezig. Ook waren o.a. DEZo, Reimarkt, project Nieuwe Driemanspolder, Voedselbos Treemans Polder, Het Fluitschip, Imker Robert Bakker, Kracht van Groen, Schaalsprong en Zoetermeer Zoemt aanwezig.

IVN had weer allerhande kinderactiviteiten georganiseerd: nestkastjes en insectenhôtels maken, schminken, feestkroontjes knutselen, kriebeldiertjessafari. Ook was Circus Nevermind uitgenodigd, dat allerhande materialen bij zich had voor circusactiviteiten. Er waren ijsjes van Ijsboerderij de Weipoort en cateraar Bims&Boems, ponyritjes en koetsritjes door het park. De Malacologische Vereniging liet kleine land- en waterdiertjes zien uit de Natuurtuin. Ook het Vleermuisplatform en de Reimarkt organiseerden knutselactiviteiten voor kinderen. Tenslotte waren er houtsculptuur demonstraties te zien van Oudshoorn Boomverzorging.

Een vermelding waard is de fototentoonstelling die de Vrienden van de Natuurtuin hadden samengesteld. In de 40 jaar dat het Westerparken de Natuurtuin bestaan, zijn er ontzettend veel bruidsparen op de foto gezet. In samenwerking met Foto Linthout en door een vraag in de regionale kranten, zijn veel foto's aangeleverd. Samen met foto's van de aanleg van de Natuurtuin, was het een erg leuke tentoonstelling met veel Zoetermeerse bruidsparen, die later in het jaar ook nog in de plaatselijke bibliotheek te zien is.

Gedurende de hele dag was het goed en gezellig druk en liep het zoals het lopen moest. Natuurlijk zijn er altijd weer lessen te trekken, maar het belangrijkste is dat de doelstelling van de Westerparkdag – de bewoners van Zoetermeer en omstreken kennis laten maken met het Westerpark met aandacht voor natuur, milieu, duurzaamheid en recreatie - gehaald is en dat de Westerparkdag opnieuw een geslaagde dag genoemd mag worden!

De mier en de graankorrel

Een graankorrel, die na de oogst op het veld was blijven liggen, wachtte op regen, zodat hij zich kon laten wegzinken in de aarde. Toen kwam er een mier. Ze zag de graankorrel, sjoerde hem op haar rug en begon moeizaam de lange weg naar haar nest. De graankorrel drukte op haar kleine, taaie lijf en leek steeds zwaarder te worden.

'Waarom sjouw je zo? Waarom leg je me niet neer?' vroeg de graankorrel.

De mier hijgde: 'Als ik je niet meeneem, hebben we geen eten voor de winter. Wij mieren zijn met zo velen en elk van ons moet zoveel mogelijk voedsel naar de voorraadkamer slepen.'

'Maar ik ben niet gemaakt om zomaar opgegeten te worden', zei de graankorrel.

Ik ben een zaadje, vol leven. Ik ben er om uit te groeien tot een grote plant. Luister naar me, laten we samen een overeenkomst sluiten.'

De mier was blij dat ze even kon uitrusten. Ze legde de graankorrel neer en vroeg: 'Wat is een overeenkomst?' De graankorrel zei: 'Als je me hier op de akker laat liggen, in plaats van me mee te slepen naar je nest, dan zal ik je honderd graankorrels schenken voor je voorraadkamer.'

De mier dacht na. Honderd korrels in ruil voor één enkele? Maar dat was een wonder!

'Hoe gebeurt het dan?' vroeg ze.

'Dat is een geheim', antwoordde de graankorrel, 'dat is het geheim van het leven. Graaf nu een klein kuiltje in de grond, begraaft me daarin en kom dan over een jaar terug.'

Er ging een jaar voorbij. De mier keerde terug. En de graankorrel had woord gehouden.

Naar een vertelling van Leonardo da Vinci

Column: Wie telt, telt mee

Door Rob Schouten

Een wat oudere man zat op een bank in het park. Bloknoet in de ene, een pen in de andere hand, spiedde hij in het rond. Gepensioneerd, schatte ik in. Ik ging naast hem zitten. Hij knikte kort naar me.

“Aan het schrijven?” vroeg ik.

“Nee, tellen.”

“Tellen?”

“Bijen.” Hij wilde blijkbaar niet afgeleid worden.

“Kijk, daar, een akkerhommel!” Hij wees naar een harig, vliegend beestje. “Ik tel voor Nederland Zoemt. Een half uur bijen tellen.”

“En wat is daar de bedoeling van?”

“Voor de wetenschap, meneer. Dan kunnen ze zien of het slecht of goed gaat met de bijen.”

“En na een half uur stapt u weer op?”

“Neenee, dan zoek ik een bankje ergens anders, en ga ik weer een half uur tellen. En dat twee dagen lang.”

“Zo, daar bent u dan maar druk mee!”

“Ach meneer, dan maak ik me tenminste nuttig. Ik doe dit het hele jaar door. Nederland Tjilpt, de nationale tuinvogeltelling, Nederland Fladdert, de nationale vlindertelling, Nederland Slijmt, de nationale slakkentelling, Nederland Steekt, de nationale muggentelling en vorig jaar is er weer een bij gekomen, Nederland Spint, de nationale spinnentelling. En dat gaat maar door, doe ik allemaal aan mee.”

“Goh, dan bent u wel vaak van huis.”

“Nou meneer, mijn vrouw staat volledig achter mij. Die vindt ook dat ik me zo nuttig maak. Na het ontbijt vraagt zij altijd: moet je vandaag niet tellen, Jan? Ja, en dan maakt ze voor mij nog een lunchpakketje ook, met een pakje sap en een appeltje.” Ik dacht even een snik in zijn stem te horen. “Om haar gelukkig te maken,” vervolgde hij na een tijdje, “verzin ik ook wel eens een telling. Laatst nog, toen viel er een keer niets te tellen. Na het ontbijt vroeg ze me weer of ik die dag nog wat te tellen had. Ja, zei ik, vandaag is het Nationale Mierenteldag. Dus daar zal ik het wel erg druk mee krijgen. Ga d'r maar aan staan, mieren in een mierenhoop tellen! Dus dat wordt een latertje vandaag! Nou, daar werd ze echt blij van!”

We keken een tijdje stil voor ons uit, ieder met onze eigen gedachten. Even werd er niet geteld.

“En wat is de leukste telling geweest?” vroeg ik.

“Nou, de leukste... Wel de spannendste. Nederland tekent, de nationale tekendag.”

“Sinds wanneer tekenen dieren?” vroeg ik lachend.

“Nee, meneer. De teek, dat spinachtig diertje, waar iedereen bang voor is. Die moeten natuurlijk ook geteld worden. Van de tellers werd verwacht dat zij zo bloot mogelijk een half uur door een stuk natuur wandelen. Om daarna de teken op je lijf te tellen. Gelukkig was het redelijk warm. Maar ja, er liepen ook wat kinderen rond. En toen hebben ze de politie op me afgestuurd. Ze dachten dat ik een potloodventer was!”

“U maakt nog eens wat mee!”

“Ach, 't is voor het goede doel, meneer. En we zullen maar zeggen, wie telt, telt mee.”

VAN DORP **HOUT**

STEL ONLINE
JE EIGEN
SCHUTTING
SAMEN

BEKIJK ONZE WEBSITE VANDORPHOUT.NL VOOR VELE ACTIES

Van Dorp Hout is een regionale houthandel.
Wij verkopen hout en aanverwante producten
met een buitentoepassing.

OPENINGSTIJDEN
maandag t/m vrijdag van 07:30 tot 17:00 uur
zaterdag van 07:30 tot 16:00 uur

VOORWEG 153 | ZOETERMEER
079 - 3512578 | INFO@VANDORPHOUT.NL
WWW.VANDORPHOUT.NL

Jubileumfeest op Duivenvoorde

Door Fred Bernhart

Zaterdag 12 mei 2018 vierde IVN Zoetermeer haar 40 jarig jubileumfeest in kasteel Duivenvoorde in Leidschendam. De middag begon met een lunch en daarna een rondleiding in Kasteel Duivenvoorde waarin we werden geïnformeerd over de bouw en de schitterende inrichting van het kasteel en hun bewoners. Een andere groep ging een wandeling maken op het prachtige landgoed Duivenvoorde onder leiding van de Haagse IVN gids Ria die hierover alles kon vertellen. Na deze activiteiten werd de dag afgesloten met een borrel en een toespraak van de voorzitter. Het weer werkte ook volledig mee om hier een zeer geslaagde jubileumdag van te maken. Hier een aantal foto's om een indruk te geven van deze middag.

Boerderij de Vierhuizen

"Natuur voor fijnproevers"

- ❖ Biologische kaasboerderij
- ❖ Natuurboerderij

Theo, Lidia & Freek van Leeuwen
Geerweg 5, Zoeterwoude
www.kaasboerderijdevierhuizen.nl

Winkel open
Ma, wo, vr, za
9.00 – 17.00 u

De Waterlelie

Ik heb de witte water-lelie lief,
daar die zoo blank is en zoo stil haar kroon
uitplooit in 't licht.

Rijzend uit donker-koelen vijvergrond,
heeft zij het licht gevonden en ontsloot
toen blij het gouden hart.

Nu rust zij peinzend op het watervlak
en wenscht niet meer

Frederik van Eeden

Anthuraproject Zwitserland

Door Hella van Driel

Het stukje dat ik nu schrijf is geen stukje over de natuur in Zoetermeer en omstreken, maar steekt de grens over richting Zwitserland. Via mijn werkgever heb ik meegedaan aan een project om de biodiversiteit daar te ondersteunen.

Sinds 2013 werk ik bij Anthura in Bleiswijk. Dit tuinbouwbedrijf is gespecialiseerd in Anthurium en Orchideeën. We veredelen nieuwe soorten en verkopen jonge planten aan onze klanten. Alle planten die we verkopen worden in ons laboratorium vermeerderd. Zowel anthurium als de orchideeën kunnen niet goed in de kas gescheurd of gestekt worden. In het laboratorium gaat dit veel sneller. De orchideeën kunnen daarnaast ook niet in de kas worden uitgezaaid. Orchideeënzaad is heel klein en bevat geen reservevoedsel voor het kiemplantje. Daarom moeten de kiemende zaden meteen voedingsstoffen uit de omgeving opnemen. Dit doen ze met behulp van specifieke schimmels in de bodem. In kassen zijn deze schimmels niet aanwezig. Maar in het laboratorium kunnen we de zaadjes wel de benodigde voedingsstoffen geven door ze te kweken op een voedingsbodem. Qua uiterlijk lijkt deze voedingsbodem een beetje op een drilpuddinkje. Bij Anthura hebben we ervaring met het kiemen van veel verschillende soorten orchideeën. Een van de soorten orchideeën waarin we gespecialiseerd zijn is *Cypripedium*. vrouwenschoentje in het Nederlands. Deze soort is een orchidee die in de tuin in Nederland kan groeien. Hij verdraagt extreme koude en heeft een periode van winterrust nodig voor een goede groei. *Cypripedium* is onderdeel van onze Garden Orchidlijn die ook de soorten *Pleione*, *Calanthe*, *Bletilla* en *Epipactis* omvat.

Een van de *Cypripedium* soorten die nog in het wild in Europa voorkomt is *Cypripedium calceolus*. Het vrouwenschoentje komt in open bossen maar ook op bergweiden voor. Het is één van de meest spectaculaire wilde Europese orchideeën. Helaas heeft dit een keerzijde: hierdoor is de plant ook populair in de illegale handel ondanks de zware straffen die hier op staan. Een aantal jaren geleden zijn er nog twee vindplaatsen met 2000 planten leeggeroofd in Zwitserland. De impact van dergelijk menselijk immoreel handelen is zo groot dat de natuur daar nauwelijks zelf van kan herstellen.

Anthura is een aantal jaar geleden door the Swiss Orchid Foundation benaderd om te helpen om *Cypripedium calceolus* planten in het wild uit te zetten. Ze hadden in eerdere projecten al samengewerkt met hobbyisten. Maar doordat *Cypripedium* plantjes zeer kwetsbaar zijn in hun eerste levensstadium en specialistische kennis is vereist, overleefden de plantjes dit doorgaans niet.

Drie jaar geleden is in het wild in Zwitserland zaad verzameld en naar Nederland gestuurd. In Bleiswijk hebben we de zaadjes in het lab gezaaid en vervolgens zijn de planten twee jaar in de kas opgekweekt. Hieruit zijn 3000 volgroeide planten ontstaan. En in juni van dit jaar waren de planten groot genoeg om in het wild te worden uitgezet. Samen met een aantal collega's en de planten ben ik naar Zwitserland afgereisd om daar te helpen bij het uitplanten.

In Zwitserland zijn 44 plekken in 9 verschillende Cantons aangewezen waar de planten konden worden uitgeplant. Dit zijn plekken waar sterk verzwakte populaties staan of waarvan bekend is dat er vroeger vrouwschoentjes gegroeid hebben, maar waar ze zijn verdwenen. Ook plekken die een verbinding tussen bestaande populaties kunnen vormen worden beplant. De hoop bestaat dat er zo een brug geslagen wordt waarover uitwisseling van genetisch materiaal kan plaatsvinden, om inteelt te voorkomen.

Onze reis begon op woensdag 20 juni 's avonds om 18.30 uur. Vanuit Bleiswijk zijn we naar Metz gereden om daar te overnachten. De volgende morgen om 5.00 uur vertrokken we weer richting Zwitserland, naar het regionale park Chasseral. Op de eerste locatie die daar uitgekozen was, stond nog 1 wilde *Cypripedium* plant. Deze locatie was dus bewezen geschikt voor de soort. We hebben in de buurt van deze plant, 250 nieuwe planten gezet. Dat was zwaar werk, omdat de grond in Zwitserland niet zo zacht en humusrijk is als hier in Nederland. De aarde bevat veel rotsen en stenen, waardoor het graven van een goed plantgat heel wat inspanning kost. Ook het watergeven van de planten bleek niet eenvoudig. Er was geen waterbron in de directe omgeving van de planten aanwezig. Gelukkig was de beheerder van het perceel zo vriendelijk om met een gevulde watertank langs te komen, maar helaas had hij nog niet genoeg slangen in zijn bezit. Hierdoor moesten we ongeveer 200 meter bergop lopen om het water voor de planten halen. We wilden de planten natuurlijk een goede start geven, en hebben ze daarom per stuk 1,5 liter water meegegeven. Reken maar uit hoeveel liter water we hebben versjouwd!

Na een dag hard werken was het om 6 uur 's avonds tijd voor ontspanning en gingen we naar de top van de hoogste berg van het regionale park, om van het uitzicht te genieten. We overnachtten in een boerderij waar de kaasfondue heerlijk smaakte en waar we 's morgens mochten kijken hoe ze echte Zwitserse Gruyère maakten van de melk van hun eigen koeien. Daarna vertrokken we naar de tweede locatie, deze was hoger gelegen. Ook hier was het graven van de gaten en het watergeven van de planten een hele opdracht. De grond hier was op sommige plaatsen heel kleiig, op andere humusrijker. Maar de grootste uitdaging was de steilheid van de helling. Je kon duidelijk zien dat onze twee Zwitserse gastheren hier meer op waren getraind dan die Hollanders. Ook op deze locatie zijn 250 planten geplant.

Zaterdagmorgen was het tijd voor ontspanning. Onder begeleiding van een gids hebben we een wandeling gemaakt naar een plek waar nog ongeveer 100 wilde *Cypripedium calceolus* planten groeiden. Helaas waren ze net uitgebloeid, maar het was wel duidelijk te zien dat op deze plek ook andere orchideeën goed groeiden. Zo troffen we er onder andere *Ophrys insectifera*, *Dactylorhiza purpurea*, *Dactylorhiza majalis* en *Peudorchis albida* aan.

We hebben goede hoop dat de planten zullen aanslaan. Voor de start van dit project is eerst een pilot experiment gedaan. Op een geschikte locatie zijn 5 jaar geleden volgroeide planten *Cypripedium* planten van *Anthurus* geplant. Op deze locatie hebben nog nooit *Cypripediums* gegroeid. Op dit moment zijn alle planten nog in leven en ze hebben met 150 bloemen gebloeid. De ultieme bekroning van deze test was een aantal zaailingen die met alleen de hulp van moeder natuur zelf waren opgekomen. Hopelijk gaat dit met onze *Cypripedium calceolus* planten ook gebeuren!

IVN Zoetermeer presenteert Natuurkaart Binnenpark

Door Rob Schouten

Op 6 juli is in Woonzorgcentrum Buytenhaghe de IVN- Natuurkaart Binnenpark aan de bewoners gepresenteerd. Op deze kaart staan vindplaatsen met beschrijvingen van met name planten en bomen in het Binnenpark. Met behulp van deze natuurkaart komen bewoners van Buytenhaghe met hun begeleiders tijdens hun wandelingen meer te weten over wat er in dit stadspark aan natuur te beleven is.

Tijdens de gidsendag in oktober 2017 gehouden in Buytenhaghe, is onder meer besloten om een dergelijke kaart te ontwerpen. Karin Koppe, Lia Roest en Rob Schouten zijn vervolgens aan het werk gegaan. Toen de lente zich aandiende, het park weer groen kleurde en de laatste foto's gemaakt konden worden, is de natuurkaart drukklaar gemaakt. Voorafgaand aan een wandeling met de bewoners en hun begeleiders,

onder meer door het Binnenpark, is de kaart op 6 juli in Buytenhaghe gepresenteerd.

Het is goed toeven in het Binnenpark. Luister naar de vogels, bekijk de kleurige bloesems in het voorjaar en al die verschillende bessen in het najaar. Ruik de geur van de planten en bloemen.

Binnenpark

Zomaar op een bankje
aan het water of bij de bomen
dit is echt een plekje
om even weg te dromen.

Kijken, luisteren, om je hoofd de wind
een kleine groene oase
binnen een drukke stad
waar je rust en ontspanning vindt.

Overal in het park vind je mossen, op de grond, op bomen, op stenen. Mossen zijn eenvoudige, groene plantjes, zonder wortels. En ze hebben blaadjes. Korstmossen hebben dat niet. Een korstmos is geen plantje, maar een samenleving van een schimmel en een alg. Ze kunnen allerlei kleuren hebben. Voel eens het verschil tussen een mos en een korstmos.

Veel gele korstmossen betekent dat er veel methaan in de lucht is: geen schone lucht dus.

Foto rechts:
Grijsgroene
korstmos tussen
het groene mos.

IVN Natuurkaart Binnenpark

ivn natuur
educatie
IVN afd. Zoetermeer

40 jaar Natuurtuin

Op de achtergrond de jubilerende Natuurtuin in wording (1982)

Agenda

Zaterdagavond 25 augustus, 20.30 - 22.00 uur.
Excursie – Vleermuizen

Een excursie van IVN Zoetermeer in samenwerking met Vleermuisplatform Zoetermeer. Belangstellenden kunnen meespeuren naar deze fascinerende diertjes.

We starten bij de ingang van SnowWorld voor een heerlijke avondwandeling in het Buytenpark. De tocht gaat alleen bij erg slecht weer niet door. Ook erg leuk voor kinderen.

Vleermuizen zijn de enige zoogdieren die kunnen vliegen. En goed ook, het zijn echte lucht-acrobaten. Door hun nachtelijke leefwijze blijven ze vaak onopgemerkt.

De gidsen van de vleermuiswerkgroep van IVN Zoetermeer kunnen je de aanwezigheid van vleermuizen laten horen met behulp van een zogenaamde batdetector.

Dit apparaatje vangt de hoogfrequente geluiden van de vleermuizen op en vertaalt deze in voor de mens hoorbare geluiden.

En nu maar afwachten of de vleermuizen zich inderdaad laten zien of horen.

Deze activiteit is kosteloos en aanmelden is niet nodig.

Zondag 16 september, 14:00 – 15.30 uur.

Excursie - Eetbaar Groen

We gaan op pad om eetbare en geneeskrachtige planten te ontdekken en wandelen door een deel van het Binnenpark.

De gidsen laten ons zien welke eetbare en geneeskrachtige planten we onderweg tegenkomen en vertellen ons over hun werking en toepassingen. We gaan ruiken en voelen aan planten en ook gaan we planten proeven.

De excursie start vanaf de ingang van het Binnenpark aan de Broekwegschouw. De excursie is kosteloos en aanmelden is niet nodig.

Op 16 september is er ook een Indianenwandeling in het Buytenpark.

Nadere gegevens volgen op de website.

Zondag 14 oktober, 11.00 uur.

Paddenstoelendag in het Balijbos

Een uitgezette educatieve wandeling

Nadere informatie volgt op de website.

Contact: Sinie de Jonge

E: siniedejonge@gmail.com

M: 06-4004 6262

Excursies

IVN Zoetermeer organiseert gedurende het gehele jaar, in alle seizoenen excursies op diverse locaties. Deze worden gegeven door enthousiaste, deskundige natuurgidsen. Bomen, eetbaar groen, vlinders en natuurfotografie zijn een greep uit de vele mogelijkheden. Deelname aan activiteiten is kosteloos, tenzij anders vermeld. Aanmelden is niet nodig. Het is raadzaam om, als je deel wilt nemen aan een excursie, vooraf op de website te kijken of de excursie doorgaat.

Ook verzorgen wij excursies op aanvraag. Je kunt hiervoor contact opnemen met Sinie de Jonge: (0640046262 of siniedejonge@casema.nl)

Kinderactiviteiten

Regelmatig verzorgt IVN Zoetermeer, veelal in samenwerking met scholen, schooltuinen, stadsboerderijen, buurt- en wijkverenigingen activiteiten voor kinderen.

Natuurkoffer

Eveneens verzorgt IVN Zoetermeer op verzoek presentaties met de Natuurkoffer voor verzorgings- en verpleeghuizen. Interesse? Neem contact op met Fred Baerveldt (079-321 03 83 of fred.baerveldt@gmail.com)

Zie voor verdere informatie de website van onze vereniging: www.ivnzoetermeer.nl

Contactpersonen Werkgroepen IVN Zoetermeer

Excursies	Sinie de Jonge	06 400 462 62
Zoogdieren (vleermuizen)	Agnes van der Linden	079 316 78 18
Mossen	Taco Slagter	079 321 36 59
Paddenstoelen	Sinie de Jonge	06 400 462 62
Kinderactiviteiten	Sinie de Jonge	06 400 462 62
Bomen	Marian Wesdijk	079 341 00 67
Vlinders	Rob Schouten	079 341 18 28
Natuur en Ouderen	Fred Baerveldt	079 321 03 83
PR	Sinie de Jonge	06 400 462 62
Duurzaamheid	Chris Veldhuysen	079 361 77 98
Fotowerkgroep	Wilco Pot	079 343 27 18
Geneeskrachtig en eetbaar	Nico Scholtes	079 361 06 96
Indianenwandelingen	Jacqueline van Zoest jacquelinevanzoest@hotmail.com	

Lidmaatschap

Donateur of lid worden?

Steun je het werk van IVN Zoetermeer? Word dan donateur. Je ontvangt dan vier keer per jaar ons afdelingsblad het Lelieblad en wordt op de hoogte gehouden van onze activiteiten via onze digitale 'Nieuwsflits'. Donateurs krijgen bovendien 10% korting op de prijzen van de eigen publiekscurssussen. De minimum donatie bedraagt € 15,00 per jaar; een hoger bedrag is uiteraard welkom. Wil je zelf aan de slag met natuureducatie en duurzaamheid bij jou in de buurt? Word dan lid. Leden kunnen meedoen met de speciale ledenactiviteiten, ontvangen ons afdelingsblad het Lelieblad, de digitale Nieuwsflits en, vanuit de landelijke organisatie, het magazine Mens en Natuur.

De contributie bedraagt € 24,00 per jaar voor leden en € 7,50 voor huisgenootleden.

Op vertoon van de Zoetermeerpas is het lidmaatschap tegen inlevering van coupon 3 of 4 gratis.

IBAN: NL38 INGB 0005 5198 00 t.n.v. Penn IVN Afd Zoetermeer

Donaties zijn welkom!

Beëindiging van je lidmaatschap/donateurschap:

Schriftelijk vóór 1 december aan de ledenadministratie.

De redactie houdt zich het recht voor ingezonden artikelen niet of op een later tijdstip te plaatsen, in te korten of te wijzigen. Voor het volgende nummer kan tot 19 oktober 2018 kopij ingezonden worden.